

REDAKČNÍ POZNÁMKA

Bibliografie Jaroslava Haška zahrnuje celé dosud známé Haškovo literární dílo bez ohledu na původnost a rozsah jednotlivých jeho částí či způsob zveřejnění, soupis knižních vydání jeho prací doma i za hranicemi a přehled hlavní literatury o jeho životě a díle. Redakčně byla bibliografie uzavřena koncem roku 1958.¹⁾

Při rozvržení a uspořádání bibliografie jsme se snažili, aby soupis byl co nejpřehlednější a aby podával základní informace o Haškově díle i takovým čtenářům, kteří obyčejně s podobnými příručkami nepracují. Proto jsou tu jednotlivé záznamy ve všech částech seřazeny důsledně chronologicky, to jest podle toho, jak jednotlivé práce byly časopisecky nebo knižně otiskovány. Pouze práce dosud netištěné, u nichž je časová posloupnost jejich vzniku většinou neznáma, seřadili jsme abecedně podle jejich názvů.

Bibliografie Jaroslava Haška je složena ze dvou nestejně rozsáhlých základních částí. Z části zahrnující Literární dílo Jaroslava Haška a z části zachycující Hlavní literaturu o jeho životě a díle. V první části jsme se snažili o co největší úplnost; v druhé části jsme se naopak řídili výběrem. Neuvádíme tu např. články příležitostné nebo takové, které opakují známé věci.

Část Literární dílo Jaroslava Haška je uvnitř rozdělena na sedm oddílů.

¹⁾ Jen výjimečně uvádíme i některé nejdůležitější články a studie o Haškově díle, uveřejněné v roce 1959.

1. *Práce otištěné.* Oddíl obsahuje soupis Haškova literárního díla podle prvního otištění jednotlivých prací v novinách, časopisech, kalendářích, sbornících či knižních povídkových souborech. Přitom jsme se snažili rozlišit práce bezpečně Haškovy od prací, u nichž není možno jeho autorství dosud s dostatek prokázat. V úvodu bylo již vyloženo, jak složité a spletité je určování autorství u některých Haškových prací. Abychom však zbytečně neporušovali jednotnou chronologickou řadu, umožňující jak celistvý pohled na Haškovo literární dílo, tak zkoumání jednotlivých etap jeho tvůrčího vývoje, zařazujeme do tohoto oddílu i práce, které bylo možno zatím určit jako práce Haškovy jen rozborem textu. Záznamy těchto prací označujeme hvězdičkou, umístěnou před jejich názvem.

Tento oddíl jsme z praktických důvodů dále rozdělili ve dvě skupiny — Práce otištěné za života J. Haška a Práce otištěné poprvé po jeho smrti. V první skupině uvádíme totiž i přetisky Haškových prací, protože mohou obsahovat některé autorovy textové zásahy nebo změny v kompozici. Ty však odlišujeme typograficky od záznamů prvních otisků. V první skupině stručně zaznamenáváme i knižní vydání Haškových prací, vyšlých za autorova života (současně je však odkazujeme na čísla jejich hlavních záznamů v oddílu knižních vydání).

Pokud některá Haškova práce byla zařazena do jeho sebraných spisů, uvádíme pod záznamem stručný odkaz na příslušné vydání spisů, číslo svazku a rok vydání; pokud taková práce před zařazením do sebraných spisů vyšla také knižně, uvádíme před údajem o zařazení do spisů i stručný údaj o tomto vydání.

2. *Práce dosud netištěné.* Tento oddíl zachycuje v abecedně řazeném titulovém seznamu Haškovy práce doposud netištěné. U záznamů jednotlivých prací uvádíme stručně pramen, z něhož se o práci dovídáme, nebo údaj o tom, kde rukopis je uchován. Jsou zde však zachyceny i názvy prací, jejichž rukopisy zatím neznáme.

3. *Činnost redakční.* Oddíl podává v časovém sledu přehled o Haškově účasti v redakcích novin a časopisů, jenž může být svědectvím o jeho redakčním působení. Pokud Hašek není jako redaktor nebo spoluredaktor v příslušném časopisu přímo označen, uvádíme u jednotlivých záznamů stručně pramen, z něhož se o tom dovídáme.

4. *Knižní vydání.* V tomto oddíle jsou zachycena česká knižní vydání Haškova díla, vydaná jak za autorova života, tak i po jeho smrti. Pro větší přehlednost dělíme jej na tři skupiny, v nichž podáváme nejprve přehled dosavadních vydání Haškových básní a knižních souborů jeho povídek, pak soupis vydání románu *Osudy dobrého vojáka Švejka* za světové války a konečně soupis vydání nejrůznějších úprav a zpracování Haškova textu. V závěru každé skupiny uvádíme soupis knižních vydání slovenských překladů Haškova díla.

5. *Sebrané spisy J. Haška.* Oddíl podává přehled obou dosavadních vydání Haškových sebraných spisů s obsahy všech doposud vydaných svazků.

6. *Překlady do cizích jazyků.* Tento oddíl je rozdělen obdobně jako oddíl Knižních vydání Haškova díla a zachycuje knižní vydání překladů Haškových děl, pokud se nám je podařilo nalézt v našich knihovnách i pokud se daly zjistit dotazy v hlavních knihovnách všech evropských a většiny mimoevropských zemí. Úplnosti a přesnosti těchto informací odpovídá i úplnost údajů našeho soupisu.

7. *Práce sporného autorství.* Do tohoto oddílu zařazujeme práce, které z nejrůznějších důvodů nebylo možno určit jako Haškovy, ačkoliv některým svým rysem jeho autorství nasvědčují.

Druhá základní část bibliografie — Hlavní literatura o životě a díle J. Haška — shrnuje v širokém výběru články a zprávy, které podstatným způsobem rozvíjejí znalosti o Haškově životě nebo díle nebo dokumentují postoj literární historie a kritiky k jeho literární tvorbě. V chronologickém uspořádání podávají obraz vývoje názoru na Haškovu osobnost a dílo, přičemž přesvědčivě ukazují velký rozvoj bádání zvláště v posledních letech. Zařazujeme sem především práce knižní, větší a rozsáhlejší články a stati a významnější zprávy, podle obsahu a) životopisné, b) informující o zapomenutých a neznámých částech Haškova díla, c) hodnotící Haškovo dílo v soudobé společenské situaci, zahrnující i polemiky o smysl postavy dobrého vojáka Švejka v letech 1928 a 1935 (z nich vybíráme ovšem jen názory nejtypičtější), d) práce osvětlující Haškovu umělecký profil, e) práce literárněhistorické a kritické mimo učebnice, dějiny literatury, literárněhistorické příručky a slovníky. Z drobných zpráv uvádíme jen ty, které přinášejí významná biografická fakta,

zvláště o Haškově činnosti v SSSR, o jeho návratu do Prahy, o zá-
kazech jeho protiválečného románu apod. Z praktických důvodů jsme
sem zařadili i ojedinělé otisky Haškovy korespondence, protože pro
jejich nepatrný počet jsme nechtěli v předchozí části zřizovat pro
ně nový oddíl, zvláště když převážná většina těchto dopisů byla
již uveřejněna v knižních publikacích (V. Menger, Z. Ancík), zazna-
menávaných v příslušné části soupisu. Pokud není obsah zde zařaze-
ných prací jasný z názvu, připojujeme stručnou anotaci.

Na závěr připojujeme Soupis zkratk a pseudonymů J. Haška;
u každé zkratky a pseudonymu uvádíme stručně důvody, které vedly
k jejich určení. Bibliografie je uzavřena seznamem časopisů a kalen-
dářů, do nichž J. Hašek přispíval, názvovým rejstříkem Haškových
prací a jmenným rejstříkem.

Jednotlivé záznamy jsou zpracovány obvyklým bibliografickým
způsobem. Za názvem a příp. podtitulem, které jazykově upravuje-
me podle dnešních edičních zásad, následuje, pokud nejde o prózu,
stručný údaj o literárním druhu zaznamenávané práce. U básní uvádí-
me pak opis prvního verše. Jde-li o příspěvek otisknutý bez názvu
nebo označený obecně (např. fejeton), citujeme vstupní část textu.
Kde jde o jinojazyčný název práce, připojujeme v kulatých závorkách
jeho český překlad. Přesně uvádíme i způsob, jakým je v tisku ozna-
čen autor. Záznam zakončují údaje o tisku, v němž zaznamenávaná
práce je uveřejněna, tj. ročník, rok vydání, číslo, datum vyjití a, je-li
publikace průběžně stránkována, i rozsah stran.

V Praze dne 31. prosince 1958.

Miroslav Laiske